

Nasjonalt kompetansesenter for landvind

9. oktober 2025

Vindkraftsenteret

- Energidepartementet utlyste tilskudd, med frist 30. juni 2025.
- Tildelingen skjedde 3. september, hvor et konsortium fikk oppdraget:
 - Landssammenslutninga av Norske Vindkraftkommuner (LNVK)
 - Advokatfirmaet Lund & Co DA
 - THEMA Consulting Group
 - *Fridtjof Nansens Institutt*
 - *NMBU*
- Formål: Å gi kommunene gratis, nøytral og objektiv bistand i saker om utbygging av vindkraft på land.
 - Ikke drive saksbehandling, men støtte og veiledning.

Bakgrunn

- Nye regler for planlegging av konsesjonspliktige vindkraftanlegg på land trådte i kraft 1. juli 2023
- Viktigste endring: NVE kan ikke gi konsesjon for vindkraft land før tiltaket er planavklart etter plan- og bygningsloven
- I praksis gir dette en veto-rett for kommunene

Tidligere konsesjonsregime:

- Vindkraftverk var unntatt reguleringsplikten etter plan- og bygningsloven
- Kommunene var høringsinstanser i de statlige konsesjonsprosessene
- En vindkraftutbygging kunne ikke stride mot gjeldende arealplaner, men:
 - Det var uttrykkelig uttalt at der konsesjon var gitt, var vilkårene for dispensasjon til stede.
 - Konsesjonen kunne gis virkning som statlig arealplan
- I praksis foregikk det en del utbygging i strid med lokalsamfunnene og kommunenes ønsker.
 - Særlig ettersom forutsetningene for utbyggingen endret seg når det gikk lang tid mellom konsesjonsvedtak og utbyggingsstart

Pbl. § 12-1 fjerde ledd:

«[...] Konsesjonspliktige vindkraftanlegg på land etter energiloven skal likevel ha områderegulering. Reguleringen skal fastsette de overordnede arealmessige forutsetningene som er relevante for beslutningen om arealbruk for vindkraftanlegget. Departementet kan gi forskrift om samordningen mellom reguleringsplanprosessen for vindkraftanlegg og konsesjonsbehandlingen etter energiloven»

Energiloven § 2-2:

«[...] Konsesjon til vindkraftanlegg på land etter § 3-1 kan ikke gis før tiltaket er planavklart etter plan- og bygningsloven»

- Plan – og bygningslovens bestemmelse om områdereguleringsplaner

§ 12-2.Områderegulering

Områderegulering brukes av kommunen der det er krav om slik plan i kommuneplanens arealdel, eller kommunen finner at det er behov for å gi mer detaljerte områdevisse avklaringer av arealbruken.

Områderegulering utarbeides av kommunen. Kommunen kan likevel overlate til andre myndigheter og private å utarbeide forslag til områderegulering og kreve at private utarbeider forslag til områderegulering for konsesjonspliktige vindkraftanlegg etter energiloven. For områdereguleringer for vindkraftanlegg gjelder reglene om behandlingsmåten for private reguleringsplanforslag i § 12-3 andre ledd, § 12-8 og § 12-11

De tre alternativene

1. Kommunen utarbeider områdereguleringsplanen selv
2. Kommunen krever at tiltakshaver utarbeider forslag til områderegulering
3. Tiltakshaver fremmer forslag til områdereguleringsplan

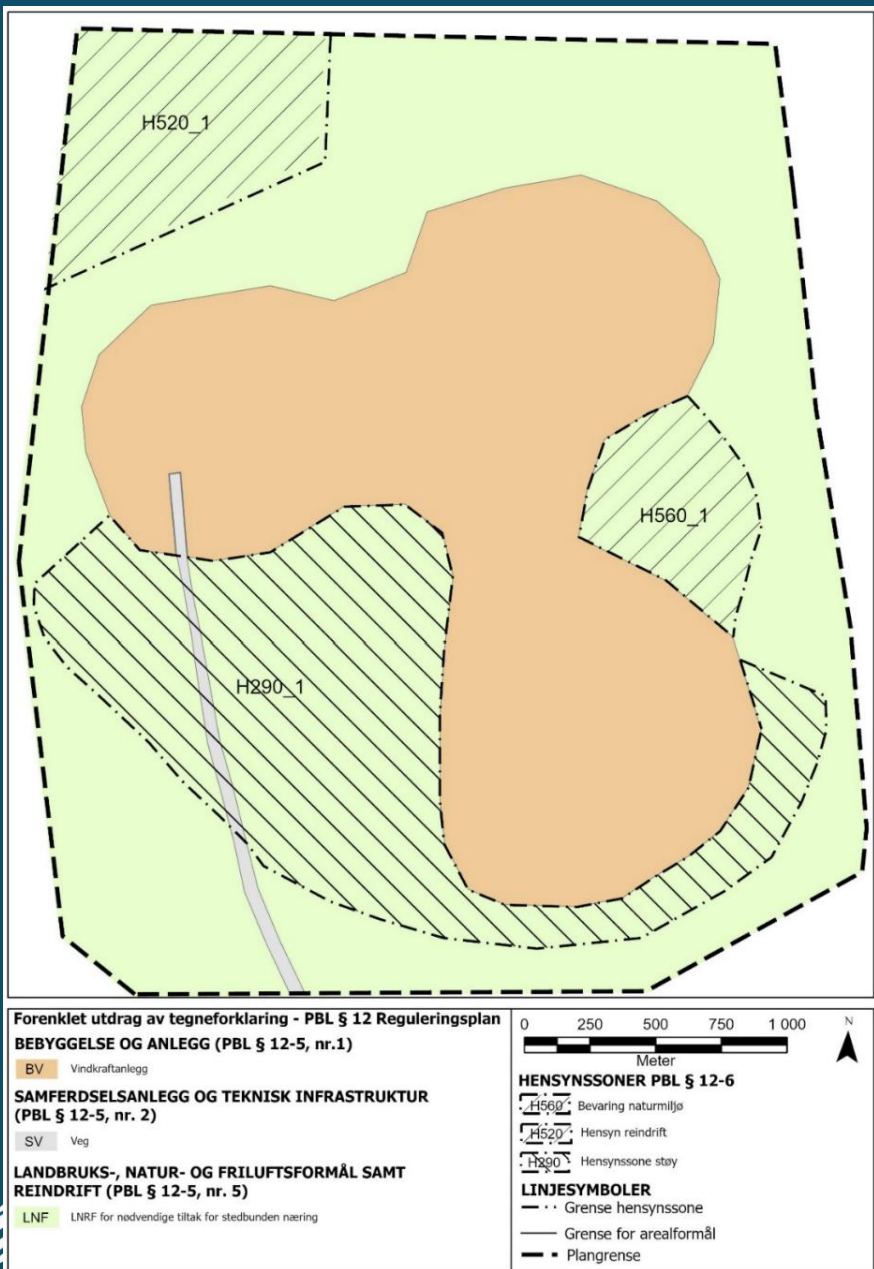
Planprosessen er et system for omfattende *kartlegging* og *avveining* av ulike interesser.

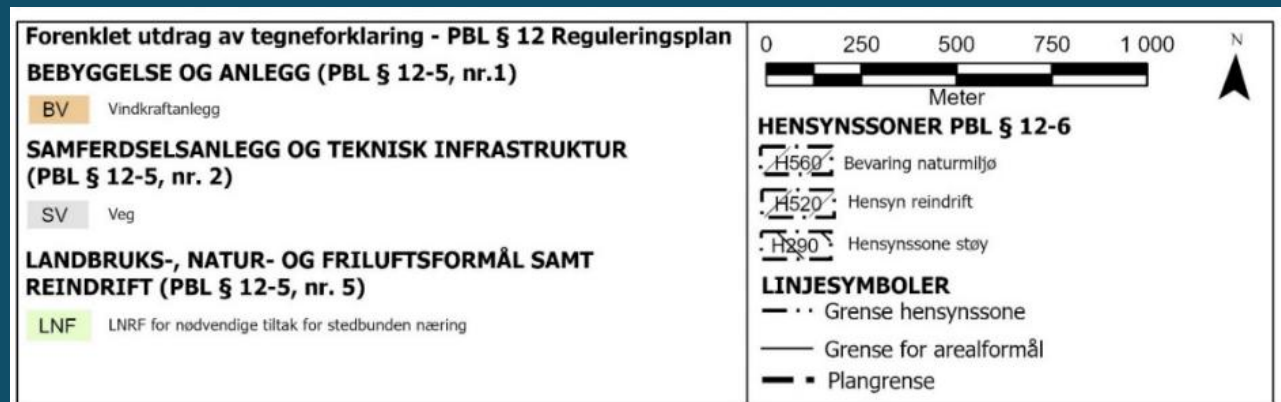
Hva kan områdereguleringen regulere?

- Områdereguleringen skal fastsette de overordnede arealmessige forutsetningene som er relevante for beslutningen om arealbruk for vindkraftanlegget.
- Forarbeidene sier at områdereguleringen skal være på et overordnet nivå:
 - ytre arealbruksgrenser med arealformålene vindkraft og adkomstveg.
 - planbestemmelser om andre forhold som kan sies å ligge innenfor de overordnede arealmessige forutsetningene som er relevante for kommunens beslutning
 - synlighet av turbiner fra bestemte kartfestede områder, maksimal høyde, inngrepsfrie områder og andre overordnede krav
- Kommunens bruk av inngrepsfrie områder i områdereguleringen kan sette beskrankninger for vindkraftanleggets utforming.
- Detaljene avklares i konsesjon med vilkår etter energiloven.

- Arealformål vindkraftanlegg.
- Adkomstveger angis som arealformål veg.
- Arealer rundt arealformålet vindkraftanlegg vil i områdereguleringen ofte settes av til LNFR.
- Alternativt angis eget underformål f.eks. reindriftsformål eller naturformål.
- I tillegg til arealformål, kan det i områdereguleringen fastsettes hensynssoner med retningslinjer som skal sikre ulike interesser eller hensyn i eller utenfor vindkraftanlegget.

Figurer: Veilederen s. 25

De ulike stadiene i planprosessen

- Planinitiativ
 - Oppstartsmøte
 - Varsling og kunngjøring av planoppstart
 - Utarbeidelse av forslag til planprogram
 - Fastsetting av planprogram
 - Utarbeide planforslag med konsekvensutredninger
 - Høring og offentlig ettersyn av planforslag, herunder varsling av innsigelser.
 - Sluttbehandling i kommunestyret
 - Avklaring av evt. innsigelser
 - Evt. klage
-
- Kort om kostnadsdekning

1. Dersom kommunen ikke er fornøyd med planprosessen eller resultatet, kan den la være å vedta planforslaget, og da blir det ingen utbygging
2. Utbygging forutsetter derfor at de samlede fordeler for kommunen og lokalsamfunnet er større enn ulempene

Samordnet prosess for områderegulering og konsesjon for vindkraftanlegg

```

graph TD
    A[Tiltakshaver tar kontakt med kommunen] --> B[Tiltakshaver oversender planinitiativ til kommunen med kopi til NVE, avtaler oppstartsmøte]
    B --> C[Kommunen avholder oppstartsmøte med tiltakshaver og NVE]
    C --> D[Referat fra oppstartsmøte]
    D --> E[Utarbeider melding med forslag til plan- og utredningsprogram, sender til kommunen og NVE]
    E --> F[Varsel om planoppstart  
Høring og offentlig ettersyn]
    F --> G[Fastsettelse av plan- og utredningsprogram]
    G --> H[Konsekvensutredning  
Områderegulering  
Konsesjonssøknad]
    H --> I[Vedtar å sende planen på høring og legge ut til offentlig ettersyn]
    I --> J[Høring og offentlig ettersyn av plan og søknad  
Kommunen kan samtykke til at NVE gjennomfører dette felles for plan- og konsesjonssøknaden]
    J --> K[Kommunen ferdigstiller planen]
    J --> L[NVE behandler uttalelser mv.]
    K --> M[Endelig planvedtak i kommunen]
    L --> N[NVE fatter konsesjonsvedtak etter planvedtak]
    M --> O[Kunngjøring, varsel til grunneiere mv]
    N --> P[Kunngjøring, varsel til grunneiere mv]
    O --> Q[Ev. behandling av klage og/eller innsigelse i Kommunal- og distriktsdepartementet]
    P --> R[Ev. behandling av klage og/eller innsigelse i Energidepartementet]
    Q --> R
    R --> S[Detaljplan (etter energiloven)]
    S --> T[NVE godkjenner detaljplan]
    
```

Legende:

- Grunnlag for videre prosess
- > Avsluttet/avslått

Partene i prosessen:

- Tiltakshaver
- Kommunen
- NVE
- Kommunen og NVE
- Kommunal- og distriktsdepartementet
- Energidepartementet

Høring og frister:

- Høring: min. 6 uker
- 10 uker etter høringsfrist
- Plan: 12 uker etter mottatt planforslag
- Høring: min. 6 uker
- Plan: innen 12 uker

Prosesstopp:

- Prosessten stoppet
- Prosessten stoppet
- Prosessten stoppet
- Prosessten stoppet

Resultater:

- Konsesjon avslått
- Detaljplan (etter energiloven)
- NVE godkjenner detaljplan

Kommunene kan stanse en planprosess:

1. Når kommunen mottar planinitiativ
2. Når kommunen behandler planprogram
3. Når kommunen har planforslag til første gangs behandling (før høring)
4. Når kommunen (etter høring) får endelig planforslag til behandling
5. Når kommunen eventuelt behandler klage på planvedtak

Planprosessen i kommunen kan samordnes med konsesjonsprosessen i NVE

Statlig plan

§ 6-4. Statlig arealplan

Når gjennomføringen av viktige statlige eller regionale utbyggings-, anleggs- eller vernetiltak gjør det nødvendig, eller når andre samfunnsmessige hensyn tilsier det, kan departementet henstille til vedkommende kommune om å utarbeide arealdel til kommuneplan eller reguleringsplan etter [lovens kapittel 11](#) og [12](#).

På samme vilkår kan departementet selv utarbeide og vedta slik plan. Departementet trer da inn i myndigheten til kommunestyret. Vedkommende kommune plikter å gi departementet nødvendig bistand i arbeidet.

Departementet kan i den enkelte sak bestemme at endelig konsesjon til kraftproduksjonsanlegg etter [energiloven](#), [vannressursloven](#) eller [vassdragsreguleringsloven](#) uten videre skal ha virkning som statlig arealplan. Dette gjelder ikke for konsesjon til vindkraftanlegg på land etter [energiloven § 3-1](#).

Departementets vedtak om statlig arealplan kan ikke påklages.

Føringer i forarbeidene

Prop. 111 (2022–2023) s. 48:

- «Tredje ledd nytt andre punktum innebærer at Olje- og energidepartementet ikke kan bestemme at konsesjon for vindkraftanlegg uten videre skal ha virkning som statlig plan etter plan- og bygningsloven. Endringen innebærer at en eventuell statlig plan for vindkraftanlegg skal utarbeides etter de ordinære bestemmelsene for statlige planer i § 6-4 første» og andre ledd»
- For øvrig vises det til høringsnotatet 13. januar 2023

Høringsnotatet 13. januar 2023 s. 50:

- Oppheving av særregelen i § 6-4 tredje ledd innebærer at en eventuell statlig plan for vindkraftanlegg i stedet må utarbeides etter de ordinære bestemmelsene for statlig plan i § 6-4 første og annet ledd. Departementene viser til at det i Vindkraftmeldingen legges opp til at kommunens syn skal tillegges stor vekt i behandlingen av vindkraftprosjekter. Statlig plan vil derfor bare helt unntaksvis være aktuelt i tilfeller der vindkraftanlegg bør bygges av hensyn til regionale og nasjonale interesser, selv om en kommune motsetter seg det, eller berørte kommuner er uenige om utbyggingen. Ordningen vil således fungere som en sikkerhetsventil. Det kan for eksempel ikke utelukkes at hensynet til regional og nasjonal forsyningssikkerhet for kraft kan gjøre det aktuelt å gjennomføre planlegging av vindkraft som statlig plan.

Produksjonsavgiften

- 2,37 øre/KWh i 2025
- Tilfaller i sin helhet vertskommunen, men betales inn til Finansdepartementet
- Utgjorde 278 mill kroner til vindkraftkommuner i 2024
- Anslått økt til 370 mill kroner i 2025

Andre ytelser

- Eiendomsskatt. Utgjorde i 2023 300 mill. kroner
- Utbyggingsavtaler
- Grunnrenteskatt
- 0,2 øre/KWh i avgift til generell lokal bruk, som friluftsliv, reindrifta, kommunen, naturvernforeninger mv
- En kommune kan ved siden av plan- og konsesjonsprosessen innlede forhandlinger med tiltakshaver med sikte på en utbyggingsavtale
- Et tilbud om slik avtale bør forelegges kommunestyret til vurdering av de samlede fordeler og ulemper for kommunen sammen med konsesjonssøknaden og konsekvensutredningene.

KRYSSPRESS

Hva kan vi bidra med?

- Bistand til administrasjonen i planbehandlingen.
 - Deltakelse i møter.
 - Veiledningsmateriale
 - Forskning/utredninger
 - Undersøkelser – erfaringer i vindkraftkommuner
 - Beregninger av økonomiske virkninger
 - Vi kommer gjerne på besøk
-
- Lanseringswebinar fredag 7. november

